

Årsrapport Folkhälsa 2017

Folkhälsorapportering på Region Norrbotten

Folkhälsoarbete innefattar att stärka hälsan i befolkningen, genom att arbeta preventivt genom att öka människors kunskap och egen förmåga att ha kontroll över sin hälsa samt genom att förhindra smittspridning eller ohälsosam livsstil. Det omfattar också ett i grunden främjande och förebyggande arbete som exempelvis kan vara att arbeta med att stärka förutsättningarna för att människor ska kunna ha så bra hälsa som möjligt, t.ex. för kommuner att se till att det finns cykel-och gångbanor, fritidsaktiviteter eller lekplatser och bra miljö för alla åldrar, sommarjobb för skolungdomar mm. Skolhälsovården samt hälso- och sjukvården är också viktiga i det förebyggande arbetet.

Hälsa och dess bestämningsfaktorer är dock långsamt rörliga mått och förändringar tar tid. Därför rapporteras folkhälsobokslutet för Norrbotten vart fjärde år och tillika en gång under varje mandatperiod. Under mellanåren kommer årlig rapportering i kort form (denna) att belysa trender och beskriva de viktigaste bitarna från det gångna året.

Nästa större folkhälsobokslut utkommer 2019. Då ges en mer omfattande redovisning av hur hälsan utvecklas i befolkningen samt utvecklingen för viktiga bestämningsfaktorer för hälsa.

Folkhälsoområdet finns representerat i den årliga Årsredovisningen liksom olika fördjupningsrapporter som utkommer under året. Under 2017 utkom fördjupningsrapporter inom området ”En åldrande befolkning i Norrbotten – vad betyder det för hälso- och sjukvården?”, ”Samers hälsa” samt en lägesrapportering av skolbarns hälsa och levnadsvanor.

Utveckling av folkhälsoläget 2017 i korthet

Utvecklingen av befolkningen fortsätter i samma riktning som prognostiserat där äldre utgör en allt större del av medborgarna i länet. År 2017 hade åldersgruppen 65 år eller äldre i länet ökat med + 604 personer, 0-19 hade ökat med +778 personer och åldersgruppen 20-64 år minskat med -511 personer. Av ökningen bland äldre stod 80 år eller äldre för knappt hälften.

Folkhälsan i länet utvecklas överlag positivt. Hälsan och dess bestämningsfaktorer är dock inte jämt fördelat enligt tidigare års fördjupade rapporte-

ringar¹. Medellivslängden fortsätter att öka i länet liksom i riket och allt fler upplever att sin självskattade hälsa som god. Majoriteten av eleverna i skolan uppger att de mår bra eller mycket bra.

Norrboten har dock fortsatt kortaste medellivslängden i riket bland män och kortare än genomsnittet bland kvinnor med sina genomsnittliga 78,7 år bland män och 83,3 år bland kvinnor.

Ett minskat insjuknande och dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar är det som främst har påverkat livslängden positivt, men det är också framförallt där länet har fortsatt stor förbättringspotential och ligger betydligt sämre till än riket. Länet har trots en positiv utveckling fortsatt högsta insjuknandet i hjärtinfarkt och jämförelsevis högt insjuknande i stroke. Norrbotten har stora möjligheter att förbättra hälsoläget och minska insjuknandet i flertalet kroniska sjukdomar (hjärt- och kärlsjukdomar, cancer, demens, KOL, diabetes typ 2 mm) med hjälp av livsstilsförändringar och förebyggande behandling.

Bland unga ses från läsåret 2016/2017 en fortsatt ökande andel flickor på gymnasiet som uppger att de ofta är ledsna eller nedstämda. I samma grupp liksom i årskurs 7 ses även en ökande andel som uppger att de ofta är stressade över skolarbete. När det gäller norrbottningarnas psykiska hälsa, ses att unga norrbottningar, både män och kvinnor ligger aningen högre än jämnåriga i riket vad gäller självmordsrisk och dessamma gäller äldre män, 75 år och äldre. Högsta självmordsrisken ses bland män i åldern 75 år eller äldre. I samma åldersgrupp bland kvinnor är självmord minst vanligt. Överlag ses att sju av tio självmord begås av män.

I många undersökningar uppger norrbottningen mindre besvär av stress och ångest en förekomst av nedsatt psykiskt välbefinnande än riket. När Försäkringskassan varje kvartal redovisar utvecklingen av sjukskrivningsdiagnoser ses att i Norrbotten liksom i riket är psykiska diagnoser en allt större orsak till alla sjukskrivningar i länet, medan diagnoser kopplade till rörelseorganen är minskande.

Sjukskrivningar kopplade till psykiska diagnoser är vanligare bland kvinnor än män, men bland båda könen den vanligaste orsaken till sjukskrivning år 2017. En bidragande orsak till detta är det minskade antalet som är sjukskrivna för diagnos som handlar om rörelseorganens sjukdomar.

¹ ”Hälsa, levnadsvanor och social miljö i Norrbotten ur ett jämlikhetsperspektiv”, Norrbottens läns landsting (2016)